- 107 -

פרשת בראשית

כ"ז תשרי תשע"ג

שבת מברכים

דבר תורה לשלחן שבת

מתורת הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א
ראש ישיבת "פלא יועץ"

המתכון לחיים טובים

נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ (א, כו)

בספרי המוסר הובא משל: אחד הצבאים היה רץ בסבכי היער, בחוסר זהירות, ונתקל בעצים מחמת הקרניים המסועפים שלו, שוב נחלץ ושוב רץ, ושוב נתקל, וכן כמה פעמים, הדבר הרגיז אותו, והחליט בדעתו כי למחר יבוא עם גרזן לכרות כל עצי היער. והנה למחרת פגשו חברו, מה לך עם הגרזן, ענה ואמר: אני כורת כל העצים כי הם מפריעים לי בכל פעם וכו'. ענהו חברו החכם ואמר לו, ידידי, אין הבעיה בעצים, הבעיה היא בך, תקצר את קרנותיך הארוכות, ותראה שעצי היער לא מפריעים לך. זה המשל.

והנמשל: אדם נולד עם מידות שאינן טובות, וכמ"ש הפסוק (איוב יא, יב) "עיר פרא אדם יולד", ולכן נולד האדם בלתי מהול, הכל כדי להורות "שאדם צריך תיקון", אין אדם מושלם, כך צורת הבריאה, יש מידת גאווה, קמצנות, שררה... אך עלינו מוטל לעמול ולתקן, 'אדם לעמל יולד', וכן כתיב (בראשית ב, טו): ויקח את האדם ויניחהו בגן עדן לעובדה ולשומרה. והבן. וכשאין אדם עמל אזי נדמה לו: שאני טוב – והעולם רע.

אין לך אדם שאין לו הפרעות בחיים, הדבר מתחיל בתוך ביתו, ומסתיים בחוץ, כגון בעבודה, בכולל, עם חברים, עם שכנים וכו', אין כל הדעות שוות, אין פרצוף דומה לחברו, ואין כל הטבעים שווים, ובגין כך פורצות חילוקי דעות, מחלוקות, ואצל קטני השכל נמשך הדבר ומתארך ללא מרפא, ואדם חושב אני טוב, אין כמוני, ושאר האנשים לא טובים.

לדוגמא, מידת ה"יהירות" היא כמעט בטבע אנוש, אינו סובל שיפגעו בו, וכאשר פוגעים בו, מיד באה התגובה במריבת ידים או בפתיחת פה ולשון וכו'. אכן שומה על כל אדם מבאי עולם, הן איש הן אשה, לעמול על מידת ה"ענוה" באופן היותר טוב שיוכל להיות.

אך כיצד עושים זאת? אכן, רבותינו לימדונו "שבירת המידות", היפך מטבעך, פעם אחר פעם, זהו כמו "תרגילי אימון", למשל: אשתו עשתה דבר נגד רצונו (הצודק או שלא צודק), יכול הוא להשיב מלחמה שערה, ומה עושה, שותק ולא מגיב, וכמו כן אם חברו עשה דבר כנגדו או אמר עליו דבר, ויש באפשרותו להכותו מנה אחת אפיים, ושותק, כל זה וכיוצ"ב, "מתרגל" את האדם לכפות מידותיו.

עוד עצה, להתייעץ עם קטנים ממנו, ועם מי שנדמה לו שאינו שווה, לדוגמא, אדם מתייעץ עם אשתו, וכמ"ש במציעא (נט.): "איתתך גוצא גחין ולחיש לה", נקטו דוגמא כזו, לרמוז "תכופף עצמך", אל תתנהג בהרמת ראש, וזאת למדנו ממה שנאמר בפרשת בראשית (א, כו) "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו", ללמד שגדול יתייעץ עם הקטן, וקל וחומר שלא יגיב על כבודו, והשובר מידותיו, חייו חיים טובים!

שבת שלום ומבורך!

פלא יועץ

- אהבת ה' -

אהבה להקדוש ברוך הוא אין מדה טובה הימנה, כי ממנה נמשך כל עבודת השם יתברך וכל היהדות. ואינו דומה עובד מאהבה לעובד מיראה.

והנה אהבה להקב"ה היא אחת מתרי"ג מצוות, והיא מצוה תדירית, אשר ביד האדם לקיימה בכל עת ובכל רגע על ידי זכירה, והיא מתקיימת במחשבה והרהור בלבד, כי כאשר יתן אל לבו שראוי לאהוב את ה' אהבה עזה, הרי זה מקיים מצוה רבה.

והנה אלו המצוות שמתקיימות במחשבה לבד הם נקל לקיימן, שהרי האדם אינו יכול לעמוד בלתי מחשבה אפילו רגע, ואם חושב במחשבות זרות והרהורים רעים במקום לחשוב באהבת האל יתברך ויראתו וכדומה, אין זה כי אם רוע לב, שעוזב מקור מים חיים לחצוב בורות נשברים, ובמקום שיכול לעשות מצוה, שנוטל עליה שכר, פתאים עברו ונענשו.

ולכן ראוי לאדם להתחזק ברוב עז ותעצמות להרחיק כל המחשבות זרות והרהורים רעים ולחשוב מחשבות קדושות אפילו ברצוא ושוב, ותיכף שזוכר אשר לא טוב עושה, שחושב מחשבות זרות, יצטער ויברח לו וידבק בקונו כאשר יוכל.

(רבנו אליעזר פאפו

ספר "פלא יועץ" ערך 'אהבה להקב"ה')

שואל ומשיב

נערך על פי תשובות שהשיב מורנו הרב שליט"א בכתב ובעל פה.
כאן הובאו המסקנות בקצרה, ועוד חזון למועד א"ה

נטילת ידים בשפע לאורח

שאלה: האם מותר ליטול ידים לסעודה בשפע גם כשאני מתארח במקום אחר או באולם שמחות או רק כפי הדין, האם בעל הבית מקפיד בזה שלא יטלו יותר.

תשובה: מסתמא נראה שפיר דמי ליטול ידיו בשפע כדרכו כל השנה בביתו. אכן אם ידוע שבעה"ב מקפיד אה"נ יתכן שאין לו היתר ליטול כל כך. ועיין ברכות טז ע"א.

עדיפות לתפילה בכותל המערבי

שאלה: האם יש עדיפות או ענין להתפלל שחרית מנחה או ערבית בכותל המערבי באופן שיש בידי שני אפשריות או בכותל או בבית כנסת.

תשובה: נראה שתפילה בכותל המערבי עדיפא מכל מקום אחר אך שלפעמים יש לשקול היטב, מחמת גרם ביטול הציבור שבבית הכנסת, או שיקול של ביטול תורה לעשות כן בכל יום ויום.

עדיפות לתפילה במנהרות הכותל

שאלה: עוד בהנ"ל, האם יש עדיפות להתפלל ברחבה של הכותל בחוץ או שבתוך המנהרה עדיף.

תשובה: מצד הקדושה כל המקום הוא קדושה שוה. ולכן אין הפרש בין המקומות, אך מצד אחר יתכן שיש עדיפות במנהרות כי שמה אין הפרעות ועיין ברכות לד ע"ב בענין המתפלל בבקעה. וע"ש בתוספות ובשו"ע וכה"ח סימן צ'. אולם, אם תוך המנהרה הוא באזור אשר הוא מול קודש הקדשים (כפי שאומרים היום), אזי נראה שיש עוד עדיפות שמה.

שאלות ניתן להפנות לת.ד. 57124 ירושלים, או בפקס: 02-9709118,
או דרך מערכת הגליון בדוא"ל: dvartora1@gmail.com

אבן יקרה

ובהר ציון תהיה פליטה

קודם פרוץ השואה הנוראה, כאשר עניני מלחמת העולם השניה העיבו על העולם כולו, נכנסו אצלו תלמידיו, אל **מרן ה"חפץ חיים"** זי"ע, חרדים ונרעדים, ונפשם בשאלתם: רבינו! מה יעשה אדם וינצל? היכן הוא המקום הבטוח?.

גאון הדור שמע את השאלה, ועל אתר השיב בקצרה: הלא פסוק מפורש הוא: ובהר ציון תהיה פליטה". עלו לארץ ישראל...

וכאשר פתר כן היה! בארץ ישראל לא דרכה רגלו של הצורר...

ללמדך, איך לומדים פסוק אחד של תורה! לא כדרשה בעלמא, ולא לתפארת המליצה, אלא דברים כפשטן, גם בשאלות של חיים ומות, וכך גם ניצולים...

דוקא **כאן זהו מעוז ההצלה**. וכבר הובטחנו בתורת אמת: **"למען יאריכון ימיך - על האדמה". כאן מאריכים ימים יותר...** (פתח שערי שמים)

הגליון יוצא לאור על ידי מוסדות "מתן תורה" (ע"ר). ת.ד. 57124 ירושלים
www.MatanTorah.org
לקבלת הגליון בדוא"ל שלחו ל: dvartora1@gmail.com

נצור לשונך

מתוך הספר "חפץ חיים"

ח. איסור סיפור לשון הרע, שאסרה התורה לספר בגנות חבירו, אפילו על אמת, הוא אפילו ביחידי, וכל שכן לספר בשנים דבר גנות על חבירו דאסור, והעוון הוא יותר גדול מן המספר ביחידי, כי יאמינו העם יותר, ויהיה לבוז בעיניהם בשמיעתם את הדברים מפי שנים. ובכל מקום שנכתוב סתם איסור לשון הרע, הכונה היא בכל גווני, לבד אם נפרש בהדיא.

המדור להצלחת **א. ש. ב. ח.** תחי'

הלכתא לשבתא

במסכת ביצה (דף טז.): אמרו עליו על שמאי הזקן, כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת. מצא בהמה נאה אומר 'זו לשבת'. מצא אחרת נאה הימנה - מניח את השניה ואוכל את הראשונה. אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה לו, שכל מעשיו לשם שמים, שנאמר 'ברוך ה' יום יום'.

ומתבאר שמנהג שמאי הזקן היה לקנות לכבוד שבת כבר מתחילת השבוע.

והפוסקים קבעו שהלכה כשמאי הזקן, והעידו שכך המנהג בקהילות ישראל. והנוהג כן מקיים מצות עשה 'זכור את יום השבת'. (מתוך חוברת 'קניות לשבת')